

YAŞAMDA MALİ ÇÖZÜM

(22 Mayıs 2014)

Yahya ARIKAN

malicozum@ismmmo.org.tr

Soma: Vicdan Hücrelerimiz Tümü

Türk Dil Kurumu'na bakarsanız "Soma" sözcüğünün karşısında, "Manisa'nın bir ilçesi" ifadesinden daha önce şöyle yazar: "Cinsiyet hücreleri dışında, vücut hücrelerinin tümü." Evet, ne yazık ki Soma, o ifadeye benzer bir şekilde, yarattığı büyük acıyla, kadın erkek demeden bugün adeta 76 milyon yurttaşımızın "vicdan hücrelerinin tümü"ne dönüştü.

Evet, keşke hiç yaşamasaydık Soma faciasını. Keşke analar eşsiz, babalar evlatsız, evlatlar babasız kalmasaydı. Ama olan oldu. Ve ne yazık ki, tam da büyük usta Ahmed Arif'in Vay Kurban'da dediği gibi oldu:

"Ölüm bu,
Fıkara ölümü
Geldim, geliyorum demez.
Ya bir kuşluk vakti, ya akşam üstü,
Ya da seher, mahmurlukta..."

Büyük bir acı kapladı vicdanları. Kaçınılmaz bir son, kader değildi çünkü bu yaşanan. Tedbirle birçok şeyin önüne geçilebilirdi.

Ama olmadı. Ve maalesef ülkemiz hâlâ, iş sağlığı ve güvenliğinde gelişmiş ülkelere göre en az 50-60 yıl geriden geliyor. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın kabul edilmesinin üzerinden iki yıl bile geçmedi. Üstelik yasa çıksa da yönetmelikleri henüz yeni yeni tamamlanıyor. Kimi yönetmelikler ise bu sürede defalarca değiştirildi, değiştirilmeye de devam ediliyor.

Buna rağmen eksikler, hatalı uygulamalar sürüyor. Kırtasiyecilik ise işleri daha da zorlaştırıyor.

Oysa yalın gerçeğe çok önce vurgu yapılmıştı bile. Başkanı olduğum İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası ve mesleğin çatı örgütü TÜRMOB olarak iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında yapılması gereken değişiklikleri masaya yatırarak ciddi ve kapsamlı önerilerde bulunmuştuk. "6311 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun Uygulanmasına Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerileri" adlı raporda hem uygulamada yaşanan sorunlara hem de çözüm önerilerine yer vermiştik.

Ancak İSMMMO gibi bir çok kurum ve kuruluştan gelen öneriler beklenen hızda dikkate alınmadı.

İş güvenliği yönünden hangi eksikliklerin olduğu, hangi önlemlerin alındığı ya da alınmadığını artık zaman gösterecek. Ancak bu arada özellikle Çalışma Bakanı'na bizce önemli bir görev düşüyor. Kamuoyunun beklentilerine yanıt vererek bu işyerindeki denetim raporlarını mutlaka paylaşmalı.

Bir daha bu ve benzeri iş kazalarının yaşanmaması için yapılacak şey ise belli. Türkiye, iş sağlığı ve güvenliği açısından yaşamsal önemi açık olan gelişmiş demokrasilerin sahip çıktığı, 176 sayılı İLO Sözleşme'sini artık mutlaka imzalamalı.

Bu arada kuşkusuz bizim gibi meslek Oda'larına da önemli bir görev düşüyor. Bizden bu konuda sosyal güvenlik, muhasebe ve mali danışma hizmeti almak isteyen kazazedelere ve yakınlarına kapımız "gönüllü ve ücretsiz" olarak sonuna kadar açık. İSMMMO'nun resmi internet sitesi ya da kişisel mail adreslerimizden bize ulaşılabilir.

Bu arada yasal hakların elde edilebilmesi için hukukçulara, avukatlara da iş ve sorumluluk düştüğü açık. İnanıyorum ki, Baro'lar bu konuda gerekli duyarlılığı gösterecek.

Bu acı, elbirliği ile daha hızlı dindirilir.

Tekrar tüm ulusumuzun başı sağ olsun.

İŞÇİ HANGİ HAKLARA SAHİP?

Bu aşamada çok acı olsa da vurgulanması gereken önemli bir konu da "iş kazası nedeniyle, sakat kalan veya vefat eden işçinin ve geride kalanlarının hangi yasal haklara sahip olduğu" noktasıdır.

İş görememezlik geliri, ölüm aylığı, cenaze yardımı, maddi-manevi tazminat alınabilmesi gibi olayın bir çok cephesi var. Aynı şekilde, SGK'nın işçinin ölümünde kusuru, ihmali varsa işverene kusuru oranında rücu etmesi, yaptığı ve yapacağı masrafları işverenden peşin olarak tahsil etmesi gibi uygulamalar mevcut. Her detay hak kaybına uğranılmaması için çok çok önemli.

İşte işçinin ve hak sahiplerinin unutmaması gereken noktalar:

İş Kazası Geliri

İş kazasında yüzde 10 ve üzerinde çalışma gücü kaybı olan işçilere ve iş kazasında hayatını kaybeden işçilerin eş, çocuk ve bazı durumlarda anne-babasına iş kazası geliri bağlanır. Hiçbir prim gün sayısı aranmaz. Bir gün dahi çalışmış olsa bu maaşa hak kazanılır.

Ölüm Aylığı

Dul ve yetim aylığı olarak bilinir. 5 yıl sigortalılık süresi ve 900 prim gün sayısı olan işçinin eş, çocuk ve bazı durumlarda anne-babasına ayrıca ölüm aylığı bağlanır. Yüksek olan aylığın tamamı ve düşük olan aylığın da yarısı ödenir.

Cenaze Yardımı

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının ailesine 415 lira cenaze ödeneği verilir. Cenaze ödeneği sigortalının sırasıyla eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana veya babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir. Cenazenin bu kişiler dışında, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırıldığı belgelenmesi durumunda, masraflar gerçek veya tüzel kişilere ödenir. Cenaze ödeneği için hak sahiplerince ölüm tarihini belirten bir dilekçe ile SGK'ya başvurulması şarttır. Sigortalının ölüm tarihi nüfus kütüğüne kaydedilmemişse, dilekçeyle birlikte sigortalının ölüm tarihini belirten ilgili makamlarca usulüne göre düzenlenen bir belgenin Kurum'a verilmesi gerekir.

Maddi-Manevi Tazminat

İş kazası sonucu yüzde 10 ve üzerinde çalışma gücü kaybı olan işçilerle, iş kazasında hayatını kaybeden işçilerin eş, çocuk ve anne-baba-kardeşleri işverene dava açabilir. İsterlerse işverenle anlaşmak suretiyle maddi-manevi tazminat alabilir. Bu tazminatlar bazen ciddi rakamlara varabilmekte. Bu nedenle iş kazasında çalışma gücü kaybı olan işçilerle, vefat eden işçinin ailesi mutlaka uzman hukukçulardan destek almalı.